

अध्याय ८ वा.

श्रीगणेशायनमः ॥ श्रीसरस्वत्यैनमः ॥ श्रीगुरुभ्योनमः ॥

श्रीकुलदैवतायैनमः ॥ श्रीसीतारामचंद्राभ्यांनमः ॥

॥ श्रीसद्गुरुसाईनाथायनमः ॥

मागील अध्यायीं जाहले कथन । कैसें साई हिंदू वा यवन ॥

काय त्या शिरडीचें भाग्य गहन । जें निज स्थान बाबांचें ॥१॥

कैसें बाबा आरंभी पोर । पुढें जाहले वेडे फकीर ॥

कैसी बनविली बाग सुंदर । मूळच्या उखर स्थळाची ॥ २ ॥

कैसा कालें करून पुढा । त्याच जागेवर जाहला वाडा ॥

धोती पोती खंडयोग गाढा । वर्णिला निघडा बाबांचा ॥३॥

झिजवूनियां निजकाय । बाबांनीं साहिलें कैसे अपाय ॥

भक्त कैवारी साईराय । वर्णू मी काय तयातें ॥४॥

आतां एका नरजन्माचें महिमान । साईच्या भैक्ष्यवृत्तीचें वर्णन ॥

बायजाबाईचें संतसेवन । बाबांचें भोजन कौतुक ॥५॥

तात्या बाबा म्हाळसापती । तिघे कैसे मशिदी निजती ॥

कैसे खुशालचंदाचें गृहा जाती । राहत्याप्रती समर्थ ॥ ६ ॥

प्रत्यहीं उदय प्रत्यहीं अस्त । वर्षोनवर्षे जाहलीं फस्त ॥

अर्धाजन्म निद्रितावस्थ । उरला ही स्वस्थ भोगवेना ॥ ७ ॥

बाळपणीं क्रीडासक्त । तरुणपणीं तरुणीरक्त ॥
 वृद्धापकाळीं जराग्रस्त । सदैव त्रस्त आधींनीं ॥ ८ ॥
 जन्मास येउनी पुष्ट होणें । श्वासोच्छ्वास करीत राहणें ॥
 दीर्घायुष्य वरी वाचणें । हें काय केणें या जन्मीं ॥ ९ ॥
 परमात्मप्राप्ति हेचि साची । इतिकर्तव्यता नरजन्माची ॥
 ना तरी श्वान सूकरादिकांची । जीविकाची काय उणी ॥ १० ॥
 श्वानेही आपुलीं पोटे भरती । प्रजोत्पादन यथेष्ट करिती ॥
 तेथें नरदेहाचीच काय महती । साम्य स्थिति उभयतां जें ॥११॥
 पिंडपोषण आणि मैथुन । हेंच जरी नरदेहाचें साधन ॥
 हेंच जरी या जन्मांचें पर्यवसान । तरी तो नरजन्म निरर्थ ॥१२॥
 आहार निद्रादि चतुष्टय । यांतचि होतां आयुष्य क्षय ॥
 मग श्वानां मानवां भेद काय । करा निर्णय विवेकें ॥ १३ ॥
 हीच जरी नरदेहसफलता । तरु जन्मीं काय न्यूनता ॥
 भस्त्राही करी श्वासोच्छ्वासता । शरीर पुष्टतां श्वानांही ॥ १४ ॥
 मनुष्य प्राणी मुक्त आहे ॥ तो निर्भय तो स्वतंत्र पाहे ॥
 तो शाश्वत ही जाणीव राहे । सफलता हे जन्माची ॥ १५ ॥
 आला कोठूनी आहे कोण । नरजन्माचें काय कारण ॥
 एथील बीज जाणे तो प्रवीण । त्यावीण शीण मग सारा ॥१६॥
 जैसी नंदादीपाची ज्योती । एकचि दिसे आदि अंतीं ॥
 परी वेगळी क्षणाक्षणाप्रति ॥ तैशीच स्थिति देहाची ॥ १७ ॥
 बाल्य तारुण्य वार्धक्यावस्था ॥ या तों प्रकट जनां समस्तां ॥
 परी जाती येती जाती स्वभावतः ॥ कोणा न कळतां कदांही ॥१८॥

दिसे तीच तत्क्षणीं नासे । अपरिमित तरी एकचि भासे ॥
 तैसाचि देह जो या क्षणीं असें । क्षणांतीं नसे पूर्वील ॥ १९ ॥
 देह मळमूत्राची न्हाणी । श्लेष्म पूयलाळीची घाणी ॥
 मरण ठेविलें क्षणोक्षणीं । कुलक्षणी मोठा हा ॥ २० ॥
 जें हें कृमीकीटकांचें घर । नाना रोगांचें आगर ॥
 अश्वत्थ आणि क्षणभंगुर । तें हें शरीर मानवी ॥ २१ ॥
 मांस शोणित स्नायूचा गाडा । तो हा अस्थि चर्माचा सांगाडा ॥
 मूत्र पुरीष दुर्गंधीचा राडा । जीवाचा खोडा प्रत्यक्ष ॥ २२ ॥
 त्वचा मांस रुधिर स्नायू । मेद मज्जा अस्थिवायू ॥
 अमंगल अंगें उपस्थ पायू । ते अल्पायू हे काया ॥ २३ ॥
 ऐसा अमंगल आणि नश्वर । नरदेह जरी क्षणभंगूर ॥
 तरी मंगल धाम श्रीपरमेश्वर । हातीं येणार एणेंच ॥ २४ ॥
 सदैव लागलें जन्म मरण । कल्पनेचेंच भय दारुण ॥
 नाहीं लागतां कानाला कान । प्राण हा निघून जाईल ॥ २५ ॥
 कोण लक्षी दिवसरातीं । किती येती आणिक जाती ॥
 मार्कंडेयाच्या आयुष्यें जन्मती । तयांही कालगति चुकेना ॥ २६ ॥
 ऐशिया क्षणभंगुर नरदेहीं । पुण्यश्लोक कथावार्ताहीं ॥
 गेलेला काळचि पडेल संग्रहीं । तद्विरहित तो व्यर्थ ॥ २७ ॥
 हीच जाणीव झालिया निश्चित । हेंचि जन्मा आल्याचें हित ॥
 परी हा विश्वास नाहीं पटत । अनुभवाव्यतिरिक्त कोणाही ॥ २८ ॥
 परी यावया हा अनुभव । करूं लागे अभ्यास विभव ॥
 तरी शाश्वत सुखार्थी हा जीव । तेणे हें वैभव साधावें ॥ २९ ॥

दारा सुत वैभव वित्त । पृथ्वी समुद्रवल्यांकित ॥
 ईश्वरकृपे इतुकैही प्राप्त । तरी तो अतृप्त मानसीं ॥ ३० ॥
 शाश्वत सुख आणि शांति । हेंच ध्येय ठेवूनि चितीं ॥
 भूतीं भगवंत हे एक उपास्ति । परम प्राप्तिदायक ॥ ३१ ॥
 त्वचा मांस रुधिर हाडां । जोडूनि केला हा देहसांगाडा ॥
 परमार्थाचा प्रत्यक्ष खोडा । ममत्व सोडा तयाचें ॥ ३२ ॥
 मानावा तो केवळ चाकर । नका बसवूं त्या डोक्यावर ॥
 लाड न पुरवा निरंतर । नरकद्वार करूं नका ॥ ३३ ॥
 निर्वाहा पुरें अन्न आच्छादन ॥ तैसेंच तात्पुरतें लालन पालन ॥
 लावा अध्यात्मिक उन्नति लागून । जन्ममरण चुकवावया ॥ ३४ ॥
 जन्ममरणादि अनर्थात्मक । प्रतिक्षण विनाशोत्मुख ॥
 कैसें क्षणिक याचें सुख । निरंतर असुख जो ॥ ३५ ॥
 जैशी विद्युलता पाहीं । आतां आहे आतां नाहीं ॥
 क्षणिक सागर तरंगताही । विचार कांहीं करावा ॥ ३६ ॥
 देहगेहापत्य स्त्री जन । हीं सर्व नाशिवंत जाणून ॥
 माता पित्यांसीं खांदां वाहून । स्वयें जो उमजेन आपण ॥ ३७ ॥
 मेल्या मार्गें खुशाल मरे । फिरे जन्ममरणाचे फेरे ॥
 परी तें कोण्या गुणें आवरे । विचार न करी क्षणभरी ॥ ३८ ॥
 करितां नित्य कुटुंबाची भर । आयुष्य जातसे भराभर ॥
 काळ आयुष्य गणना तत्पर । कर्तव्य विसर त्या नाहीं ॥ ३९ ॥
 भरतां अखेरची घडी । मगतो थांबेना एकचिपडी ॥
 धीवर जैसा जालें ओढी । मरणीं तडफडी जीव तैसा ॥ ४० ॥
 महद्भाग्याचिया परवडी । वेंचूनिया पुण्य कोडी ॥
 लाधली नरदेहाची जोडी । घडीनें घडी साधावी ॥ ४१ ॥

करुं जातां भगीरथ युक्ति । या नरदेहाची नाहीं प्राप्ति ॥
 केवळ अदृष्टें ये अवचट हातीं । व्यर्थचि मातींत मिळवा ना ॥४२॥
 पुढील जन्मीं करुं म्हणतां । एकदां हा हातींचा जातां ॥
 पुढें हाच येईल ही निश्चितता । ऐसें मानिता तो मूर्ख ॥ ४३ ॥
 किति एक पापी देहवंत । होऊनि शुक्रबीज समन्वित ॥
 योनिद्वारास होती प्राप्त । शरीर ग्रहणार्थ निजकर्म ॥ ४४ ॥
 कितीएक ते त्याहून अधम । असतां जंगमवर्गीं जन्म ॥
 मागुती स्थावर भावपरम । यथाकर्म प्राप्त त्यां ॥ ४५ ॥
 जेणें जैसें उपार्जिलें ज्ञान । जयाचें जैसें कर्मानुष्ठान ॥
 तदनुसार त्या शरीर ग्रहण । श्रुतिप्रमाण हा योग ॥ ४६ ॥
 ' यथाप्रज्ञं हिसंभवा ' । वदे श्रुति माय अतिकणवा ॥
 जैसा जयाचा विज्ञान ठेवा । जननही जीवा तैसेंच ॥ ४७ ॥
 अतर्क्य ईश्वरी विद्वान । अशक्य त्याचें संपूर्ण ज्ञान ॥
 अंशमात्रें लाधे जरी कवण । एक तो धन्य नरदेह ॥ ४८ ॥
 परमभाग्यें हा नरजन्म । महत्पुण्यें ब्राह्मणवर्ण ॥
 ईशकृपें साईचे चरण । लाभ हा संपूर्ण अलभ्य ॥ ४९ ॥
 आहेत जरी नाना योनी । मानवचि श्रेष्ठ सर्वाहुनी ॥
 आलों कोठुनी निर्मालें कोणी । विवेक श्रेणी मानवीच ॥५०॥
 इतर योनी हें न जाणती । उपजती तैशा नाश पावती ॥
 भूतभावीवर्तमानगति । ईश्वरस्थिति नेणती ॥ ५१ ॥
 म्हणोनि हा नरदेह निर्मून । ईश्वर झाला आनंद संपन्न ॥
 कीं विवेक वैराग्यातें वरून । नर मद्भजन करील ॥ ५२ ॥
 विनाशी नर करितां साधन । होईल अविनाशी नारायण ॥
 नरदेहासम साधनसंपन्न । दुजा न आनये सृष्टीं ॥ ५३ ॥

गारुडी स्वयें मोठा चतुर । खेळ न करी अज्ञानिया समोर ॥
 जाणे कुशलतेचें वर्मसार । तो प्रेक्षक संभार अपेक्षी ॥ ५४ ॥
 तैसाच पशुपक्षी वृक्षसंभार । जीव जंतु निर्मून अपार ॥
 सखेदाश्चर्य परमेश्वर । लीला निःसार गमली त्या ॥ ५५ ॥
 अफाट हा ब्रम्हांड विस्तार । चंद्रसूर्य तारा भार ॥
 निर्मित्याच्या कौतुकाचा विचार । लव भार कोणीही करीना ॥ ५६ ॥
 हा सर्व खेळ करण्या आंतू । माझा जगदीशाचा काय हेतू ॥
 ये अर्थाचा निश्चयमातू । एकही जंतू जाणेना ॥ ५७ ॥
 माझी अतुल वैभव समृद्धि । जाणील ऐसा कुशाग्रबुद्धी ॥
 प्राणी निर्मिला नाहीतदवधि । विफल त्रिशुद्धि मम कार्य ॥ ५८ ॥
 ऐसें जाणून जगदीशें । निर्मिला प्राणी मानववेशें ॥
 कीं जो सारासार बुद्धिवशें । मज सामर्थ्यें जाणील ॥ ५९ ॥
 अगाध माझें वैभव । तैशीच माझी शक्ति अपूर्व ॥
 माझ्या मायेचा हा खेळ सर्व । आश्चर्यपूर्वक तो जाणे ॥ ६० ॥
 तोच करील ज्ञान संपादन । मच्चिंतन आणि मदवलोकन ॥
 तोच होईल आश्चर्य संपन्न । होईल तें पूर्ण खेळ माझा ॥ ६१ ॥
 प्रेक्षकाची जी आनंद संपन्नता । तीच मज माझे खेळाची सांगता ॥
 पाहूनि माझी जगन्निर्यंतता । नर कृतार्थता मानील ॥ ६२ ॥
 काम्यकर्में द्रव्योपार्जन । एतदर्थ न शरीर पोषण ॥
 यावज्जीव तत्वज्ञान संपादन । हेंच जीवन साफल्य ॥ ६३ ॥
 तत्व तेंच जें अभेदज्ञान । तेंच उपनिषद्ब्रम्हज्ञान ॥
 तेंच परमात्मोपासन । तेंच तो भगवान भक्तांचा ॥ ६४ ॥

गुरु ब्रम्ह नव्हेत दोन । झालें जया हें अभेद ज्ञान ॥
 हीच भक्ती घडतां जाण । माया तरण सुगम जें ॥ ६५ ॥
 जे श्रद्धावंत पुरुषयोग्य । संपादिती ज्ञान वैराग्य ॥
 हें आत्मतत्त्वचि निजभोग्य । भक्त सभाग्य ते जाणा ॥ ६६ ॥
 स्वस्वरूपाचें जें अभान । तें अज्ञान निरसल्यावीण ॥
 स्वयें कृतार्थ मानी जो आपण । प्रतिबंध विलक्षण हा एक ॥६७॥
 ज्ञान आणि अज्ञान । दोनी हे विकार अविद्याजन्य ॥
 कांटियानें कांटा फेडून । तैसीं उडवून द्या दोनी ॥६८॥
 ज्ञानानें दूर करा अज्ञान । ज्ञानाज्ञानातीत होऊन ॥
 निर्मळ स्वस्वरूपावस्थान । हें एक पर्यवसान नरजन्मा ॥६९॥
 न करितां स्नेहाची रांगोळी । अज्ञान तमाची कोजळी ॥
 मी मम या वातीची होळी । ज्ञान न पाजळी निजप्रभा ॥७०॥
 नरदेहगत जें जें कार्य । असो निवार्य वा अनिवार्य ॥
 हें तो सर्व बुद्धिकर्तव्य । निश्चयप्राय जाणावें ॥ ७१ ॥
 नाहीं आपणा दुजें काम । स्वस्थ भोगावें ऐश्वर्य आराम ॥
 अथवा चिंतावें रामनाम । होऊं निष्काम निश्चित ॥ ७२ ॥
 शरीरेंद्रिय मन बुद्धि । या तो सर्व आत्म्याच्या उपाधि ॥
 हेंहीच आत्मा भोक्तृत्व आपादी । स्वयें अनादि अभोक्ता ॥७३॥
 आत्म्याचे भोक्तृत्व औपाधिक । स्वयें अभोक्ता स्वाभाविक ॥
 शास्त्र न्याय अन्वय व्यतिरेक । प्रमाण देखा ये अर्थी ॥ ७४ ॥
 हें एक जाणोनि निजवर्म । बुद्धीस सोंपावें प्राप्तकर्म ॥
 तिचे हातीं मनाचे धर्म । स्वयें निष्कर्म वर्तवें ॥ ७५ ॥

स्वधर्माचें अनुष्ठान । सदैव आत्मानात्मचिंतन ॥
 हेंच नरजन्माचें पर्यवसान । समाधान स्वरूपीं ॥ ७६ ॥
 नाही नरदेहापरी आन । चारीं पुरुषार्थ साधाया साधन ॥
 जो नर अभ्यास परायण । तो नारायण पद पावे ॥ ७७ ॥
 म्हणून झालें न जो शरीरपतन । आत्मज्ञानार्थ करा यत्न ॥
 नर जन्माचा एकही क्षण । उपेक्षून टाकू नका ॥ ७८ ॥
 समुद्रीचें क्षारोदक । मेघाहातीं पडतां देख ॥
 होतें जैसें गोड पीयूष । तें सुख जडतां गुरुपायीं ॥ ७९ ॥
 ऐशिया नरदेहाची सद्गती । गुरुविना नकळे कवण्याप्रति ॥
 गुरुच जेव्हां धरतील हातीं । तेंच उद्धरतील जड जीव ॥ ८० ॥
 मंत्र तीर्थ देव द्विज । ज्योतिर्वेद आणि भेषज ॥
 तैसेच सातवे गुरुराज । भाव ना काज यां अवधियां ॥ ८१ ॥
 ययांच्या ठायीं जैशी भावना । सिद्धीही तैशीच त्याप्रमाणा ॥
 वेग जैसा आधिक उणा । सिद्धीही जाणा तैशीच ॥ ८२ ॥
 बद्धास करिती मुमुक्षूसंत । मुमुक्षूचा करिती मुक्त ॥
 अव्यक्ताचे होऊन व्यक्त । परोपकारार्थ हें करिती ॥ ८३ ॥
 कार्य नव्हे जें व्याख्यानें पुराणें । सुकर होई तें सत्पुरुषाचरणें ।
 तयाचें हालणें बोलणें चालणें । उपदेशणें निःशब्द ॥ ८४ ॥
 क्षमा शांति निःसंगता । भूतदया परोपकारता ।
 इंद्रियनिग्रह निरहंकारता । यांचा आचरता दुर्लभ ॥ ८५ ॥
 जें न लाभे पढतां ग्रंथ । सुलभतें पहातां एक क्रियावंत ॥
 करी जें न तारांगण अनंत । संपादी भास्वत एकला ॥ ८६ ॥
 तैसेच हे उदार संत । सहज क्रिया त्यांच्या अनंत ।
 करिती जीवांस बंधमुक्त । सौख्य अत्यंत देतात ॥ ८७ ॥

यांतीलचि एक साईमहंत । ऐश्वर्यवंत श्रीमंत ॥
 परी फकीरासम आचरित । आत्मनिरत सर्वदा ॥ ८८ ॥
 अनवच्छिन्न जयाची समता । मी माझे ही नाही वार्ता ॥
 जीवमात्रीं सदा सदयता । भूतीं भगवंतता मूर्तिमंत ॥ ८९ ॥
 सौख्यें जयासीं नाही हरिख । दुःखें जयासीं नाही शोक ॥
 सरिसे जया रावरंक । हें काय कौतुक सामान्य ॥ ९० ॥
 जयाची भ्रूविक्षेपलहरी । क्षणांत रंकाचा राव करी ॥
 तो हा घेऊनि चौपालवी करीं । दारोदारीं हिंडतसें ॥ ९१ ॥
 धन्य ते जन जयांचे द्वारीं । बाबा होऊनि भिक्षेकरी ॥
 पोरी आणगे चतकुर भाकरी । म्हणूनि पसरी निजकर ॥ ९२ ॥
 घेई टमरेल एके करीं । दुजिया हातीं चौपदरी ॥
 स्वयें फिरे दारोदारीं । नियमित घरीं प्रतिदिनीं ॥ ९३ ॥
 भाजी सांबारें दूध ताक । पदार्थ तितुके सकळिक ॥
 टमरेलांत ओतिती लोक । पहा हें कवतीक खाण्याचें ॥ ९४ ॥
 शिजला भात अथवा भाकरी । घ्यावया पसरली चौपदरी ॥
 पातळ पदार्थ मग कैसीहीपरी । टमरेला भितरीं रिचविती ॥ ९५ ॥
 पदार्था पदार्थाची चवी घ्यावया लालसा कोठून व्हावी ॥
 रसासक्ति जिव्हे न ठावी । जीवीं उठावी कसेंनी ॥ ९६ ॥
 झोळींत पडलें जें यदृच्छेनें । तृप्त असावें तयाच्याच सेवनें ॥
 रुचकर कीं बेचव हें नेणें । चवीच रसनें नाही कीं ॥ ९७ ॥
 प्रहर दिवसा वस्ती लागुनी । भिक्षा मागत प्रतिदिनीं ॥
 तेणें उदर पूर्ति करुनी । समाधानी वर्तत ॥ ९८ ॥
 भिक्षातरी काय नियमित । इच्छेस येइल तेव्हां मागत ॥
 कधीं बारा वेळ एका दिवसांत । भिक्षेस जात गांवांत ॥ ९९ ॥

एणेंपरी जें अन्न आणीत । मशीदींतील कुंडीत ठेवीत ॥
 कावळे कुत्रें त्यांतचि खात । कधीं न हांकीत तयांना ॥१००॥
 मशीद आंगण झाडणारी । त्यांतून दहाबारा भाकरी ॥
 घेऊन जाई आपुले घरीं । कोणी न वारी तिजलागीं ॥१०१॥
 कुऱ्यां मांजरा हडहड करणें । स्वप्नांतही जो कदां नेणें ॥
 तो काय गरीब दुबळ्या नको ह्याणे । धन्य जीणें तयांचें ॥१०२॥
 आरंभीं हा वेडा फकीर । येच नामें जनां महेश्वर ॥
 तुकडे मागूनी भरी जो उदर । कैचा बडिवार तयाचा ॥१०३॥
 फकीर परी हाताचा सढळ । निरपेक्ष आणि स्नेहाळ ॥
 बाह्य चंचल अंतरीं अचळ । कळा अकळ तयाची ॥ १०४ ॥
 ऐसीयाही त्या कुग्रामांत । जात्या अतीव दयावंत ॥
 होतें कांहीं भाग्यवंत । ते त्या महंत मानीत ॥१०५॥
 तात्या कोते यांची आई । नांव जियेचें बायजाबाई ॥
 पाटीत भाकऱ्या घेऊनि डोयी । रानांत जाई दुपारा ॥ १०६ ॥
 कोस कोस रान धुंडावें । दाट झाड झुडूप तुडवावें ॥
 वेड्या फकीरास या हुडकावें । पाया पडावें तयाच्या ॥१०७॥
 काय तिच्या त्या सत्वाची थोरी । ओली कोरडी भाजी भाकरी ॥
 रनींबनीं दुपारीं तिपारीं । भरवी न्याहारीं बाबांतें ॥ १०८ ॥
 ऐसें तिचें तपाचरण । बाबाही न विसरले आमरण ॥
 केलें तिच्या पुत्राचें कल्याण । पूर्ण स्मरणपूर्वक ॥ १०९ ॥
 उभयतां त्यां स्त्री पुरुषांचा । फकिरापायीं दृढभाव साचा ॥
 फकीरचि देव त्या उभयतांचा । भावार्थियाचाच देव कीं ॥११०॥
 फकीरानें ध्यानस्थ असावें । बायजाबाईनें पान मांडावें ॥
 पाटींतील अन्न वाढावें । खाववावें प्रयत्नें ॥१११॥

फकीरी अब्बल बादशाही । फकिरीही चिरंतन राही ॥
 अमिरी क्षणभंगुर पाही । सदां बाबांनीं म्हणावें ॥ ११२ ॥
 पुढें बाबांनीं रान त्यागिलें । गांवांत येऊन राहूं लागलें ॥
 मशीदींत अन्न खाऊं आदरिलें । कष्ट चुकविले आईचे ॥११३॥
 ऐसा हा नेम तेव्हांपासुनी । जैसा चालविला त्या उभयतांनीं ॥
 तैसाच तो तयांचे मागुनी । तात्यांनींही चालविला ॥ ११४ ॥
 धन्यधन्य ते संत सदैव । जयाचे हृदयीं वासुदेव ॥
 धन्य तया भक्तांचे सुदैव । समागम वैभव ज्यां त्यांचें ॥११५॥
 तात्या महा भाग्यवान । म्हाळसापतीचेंही पुण्य गहन ॥
 बाबांचे समागमाचा मान । समसमान भोगीत ॥ ११६ ॥
 तात्या आणि म्हाळसापती । मशीदींतच शयन करिती ॥
 बाबांचीही अनुपम प्रीती । दोघांवरतीं सारखी ॥ ११७ ॥
 पूर्वपश्चिमे उत्तरेस । डोया तिघांच्या तीन दिशेस ॥
 पाय परस्परांचे पायांस । मध्य बिंदूस भिडविती ॥ ११८ ॥
 ताणूनि ऐशिया पथाच्या । गोष्टी वार्ता चालती साच्या ॥
 एकास येतां निद्रेच्या लकेच्या । तयास दुसऱ्यानें जागवावें ॥११९॥
 तात्या घोरुं लागतां । उठावें बाबांनीं अवचितां ॥
 करोनी तयास उलथापालथा । दावावा माथा तयाचा ॥ १२० ॥
 घेउनि समवेत म्हाळसापती । बिलगती दोघे तात्याप्रति ॥
 आवळून धरिती पाय दाबिती । पाठही रगडिती तयाची ॥१२१॥
 ऐशीं संबंध चवदा सालें । बाबासवें तात्या मशिदींत निजले ॥
 काय भाग्याचे ते दिवस गेले । स्मरणीं राहिले अखंड ॥१२२॥
 घरीं ठेवूनियां मायबापें । बाबांच्या आवडी मशीदीं झोंपे ॥
 प्रेम तें सापावें कवण्या सापें । मोळ या कुपेचें कोण करी ॥१२३॥

फकीरी अव्वल बादशाही । फकिरीही चिरंतन राही ॥
 अमिरी क्षणभंगुर पाही । सदां बाबांहीं म्हणावें ॥ ११२ ॥
 पुढें बावांनीं रान त्यागिलें । गांवांत येऊन राहूं लागलें ॥
 मशीदींत अन्न खाऊं आदरिलें । कष्ट चुकविले आईचे ॥११३॥
 ऐसा हा नेम तेव्हांपासुनी । जैसा चालविला त्या उभयतांनीं ॥
 तैसाच तो तयांचे मागुनी । तात्यांनींही चालविला ॥ ११४ ॥
 धन्यधन्य ते संत सदैव । जयाचे हृदयीं वासुदेव ॥
 धन्य तया भक्तांचे सुदैव । समागम वैभव ज्यां त्यांचें ॥११५॥
 तात्या महा भाग्यवान । म्हाळसापतीचेंही पुण्य गहन ॥
 बाबांचे समागमाचा मान । समसमान भोगीत ॥ ११६ ॥
 तात्या आणि म्हाळसापती । मशीदींतच शयन करिती ॥
 बाबांचीही अनुपम प्रीती । दोघांवरतीं सारखी ॥ ११७ ॥
 पूर्वपश्चिमे उत्तरेस । डोया तिघांच्या तीन दिशेस ॥
 पाय परस्परांचे पायांस । मध्य बिंदूस भिडविती ॥ ११८ ॥
 ताणूनि ऐशिया पथाच्या । गोष्टी वार्ता चालती साच्या ॥
 एकास येतां निद्रेच्या लकेच्या । तयास दुसऱ्यानें जागवावें ॥११९॥
 तात्या घोरुं लागतां । उठावें बावांनीं अवचितां ॥
 करोनी तयास उलथापालथा । दाबावा माथा तयाचा ॥ १२० ॥
 घेउनि समवेत म्हाळसापती । बिलगती दोघे तात्याप्रति ॥
 आवळून धरिती पाय दाबिती । पाठही रगडिती तयाची ॥१२१॥
 ऐशीं सबंध चवदा सालें । बाबासवें तात्या मशिदींत निजले ॥
 काय भाग्याचे ते दिवस गेले । स्मरणीं राहिले अखंड ॥१२२॥
 घरीं ठेवूनियां मायबापें । बाबांच्या आवडी मशिदीं झोंपे ॥
 प्रेम तें मापावें कवण्या मापें । मोल या कृपेचें कोण करी ॥१२३॥

पुढें वडील पंचत्व पावले । तात्या घर संसारांत पडले ॥
 झाले घरधनी स्वयें दादले । निजू लागले निजगृहीं ॥ १२४ ॥
 असो ऐसा निष्ठावंत भाव । तयासींच साईचा अनुभव ॥
 अनाहूत उभा स्वयमेव । भक्त नवलाव पाहूं ये ॥ १२५ ॥
 तैसेच राहत्यांत एक गृहस्थ । खुशालचंद नामें विख्यात ॥
 होते बाबांचे भक्त धनवंत । नगरशेट गांवींचे ॥ १२६ ॥
 प्रसिद्ध पाटील गणपत कोते । जैसे बाबांचे फार आवडते ॥
 चुलते खुशालचंदाचे होते । तैसेच बाबांतें प्रिय बहू ॥ १२७ ॥
 जरी जातीचे मारवाडी । बाबालागीं मोठी आवडी ॥
 परस्परांच्या घडोघडी । भेटी सुखपखडी ते घेत ॥ १२८ ॥
 हरीच्छेनें कांहीं कालें । वडील शेटजी पंचत्व पावलें ॥
 तरीही न बाबा विसरले । प्रेम पहिलें दुणावलें ॥ १२९ ॥
 पुढेंही खुशालचंदावरतीं । वाढत गेली बाबांची प्रीति ॥
 आदेहांत दिवसराती । कल्याणा जागती तयाचे ॥ १३० ॥
 कधीं गोरथीं किंवा ह्यरथीं । सर्वे घेऊनी प्रेमाचे सांगाती ॥
 तेथून दीड मैलावरती । रहात्याप्रति जात बाबा ॥ १३१ ॥
 ग्रामस्थ लोक सामोरे येत । ताशे वाजंत्री सर्वे घेत ॥
 बाबांस गांवांचे वेशीवर भेटत । लोटांगणीं येत प्रेमानें ॥ १३२ ॥
 मग तेथून गांवा आंत । बाबांस समारंभें नेत ॥
 अति प्रेम वाजत गाजत । आनंद भरित मानसें ॥ १३३ ॥
 खुशालचंद आपुलें सदनीं । बाबांस मग जात घेउनी ॥
 तेथें अल्याहार करवुनी । सुखासनीं बैसवीत ॥ १३४ ॥
 मग त्या जुन्या पुराण्या वार्ता । आठवूनि कथिती उभयतां ॥
 परस्परांच्या आनंदचिचा । कोणास वर्णितां येईल तो ॥ १३५ ॥

एणें प्रमाणें आनंद विहार । पूर्ण होतां फळाहार ॥
 बाबां मग स्वानंद* निर्भर । सह परिवार परतती ॥ १३६ ॥
 एकीकडे हें रहातें गांव । दुसरीकडे तें निमगांव ॥
 या दोहोंच्या मध्यें ठाव । शिरडी गांव वस्तीचा ॥ १३७ ॥
 जरी या मध्यबिंदू पासून । या दोन गांवाबाहेर प्रयाण ॥
 स्थूल देहें केलें न आनिर्वाण । तरी त्यां जाण सर्वत्र ॥ १३८ ॥
 नाहीं इतर कोठें प्रयाण । नाहीं अग्निरथाचें दर्शन ॥
 तरी त्या रथाचें गमनागमन । वेळ प्रमाण त्यां ठावें ॥ १३९ ॥
 साधावया गाडीची वेळ । भक्तांनीं करावी तयारी प्रबळ ॥
 आज्ञा मागूं जातां जवळ । म्हणावें उतावीळ कां झालां ॥ १४० ॥
 बाबा न करितां आतां तातडी । चुकेल माझी मुंबईची गाडी ॥
 नोकरीवर येईल धाडी । साहेब काठील मजला कीं ॥ १४१ ॥

*यासंबंधी रा.रा. हरी सिताराम दिक्षित यांस आलेला एक अनुभव:-
 “ एके दिवशीं दोन प्रहरीं मला महाराज म्हणाले “ खुशालभाऊ पुष्कळ दिवसांत आले नाहीत. तूं टांगा घेऊन राहत्यास जा व त्यांना घेऊन ये. त्यांना म्हणावें तुम्हांला बाबांनीं बोलाविलें आहे. ” त्या प्रमाणें मी टांगा घेऊन राहत्यास गेलों. खुशालभाऊंची भेट झाली. ते म्हणाले “मी दुपारीं जेऊन निजलों होतो. माझा डोळा लागला तोंच महाराज स्वप्नांत आले व मला म्हणाले “शिर्डीस चल” त्याप्रमाणें मला येण्याची उत्कट इच्छा झाली पण आज माझे घोडे येथें नाहीत म्हणून मला येतां येत नाही. व म्हणूनच मी माझ्या मुलाला आतांच शिर्डीस पाठविला आहे. ” त्यावर मी म्हटलें “म्हणूनच महाराजांनीं मला टांगा घेऊन पाठविलें आहे. आपण येत असलांत तर माझा टांगा तयार आहे. ” त्यावर तें मोठ्या आनंदानें मजबरोबर आले.

साहेब येथें नाही दूसरा । कशास व्हावी इतुकी त्वरा ॥
 जा खा भाकर तुकडा जरा । जाई दुपारा जेउनी ॥ १४२ ॥
 ऐशी कोणाची आहे प्राज्ञा । कीं त्या वाणीचीं करील अवज्ञा ॥
 लहाना थोरा शहाण्या सुज्ञा । अनुभव विज्ञान सकळां हें ॥१४३॥
 ज्यानें ज्यानें आज्ञा मानिली । गाढी तयाची कधीं न चुकली ॥
 परी जयानें ती अवमानिली । प्रचीती घेतली रोकडी ॥ १४४ ॥
 एकामागून एक अभिनव । संख्या विरहीत ऐसे अनुभव ॥
 अनेकांचे अनेक अपूर्व । संक्षेप पूर्वक सांगेन ॥ १४५ ॥
 हेमाड साईपदीं शरण । पुढील अध्यायीं हेंचि निरूपण ॥
 भक्त परततां गांवालागून । बाबांचे आज्ञापन हों लागे ॥१४६॥
 आज्ञा होई तो तो जाई । आज्ञा नाही तो तो राही ॥
 अवमानितां पडे अपायीं । पुढील अध्यायीं दिग्दर्शन ॥ १४७ ॥
 तैसेंच मधुकरी वृत्तीचें धारण । साईस किमर्थ भिक्षान्न सेवन ॥
 पंचसूनादि पातक क्षालन । कथा निरूपण पुढारा ॥ १४८ ॥
 म्हणवून श्रोतयां चरणीं प्रार्थना । करितों आग्रहें क्षणक्षणा ॥
 कराया साईचरित्र श्रवणा । निजकल्याणा कारणें ॥ १४९ ॥

इति श्री संतसज्जन प्रेरिते । भक्त हेमाडपंत विरचिते ॥

साईसमर्थ सच्चरिते । साईसमर्थावतरणं

नाम अष्टमोऽध्यायः ॥ १५० ॥

श्री सद्गुरुसाईनाथार्पणप्रस्तु शुभंभवतु ॥

शिडीं येथें नित्य सकाळीं व दुपारीं ज्या लेंडीचे (ओढ्याचे) कांठी
श्री साईबाबा जाउन बसत त्या लेंडीचा देखावा.